bude zastupovať vladyka metropolita Dorotej a biskup michalovský Cyril.

● Francúzsko. *Generálny kongres pravoslávnej mládeže sa tu bude konať tohto roku v novembri. Témou bude: 1) Zmysel života a 2) Dnešná prezentácia pravoslávia vo svete.*

● USA. *Bola tu založená mierová aliancia pravoslávnych cirkví. Grécka cirkev sa veľmi usilovne venuje misiám v Afrike, najmä v Kenyi a Ugande.*

● V Taliansku bolo zriadené pravoslávne biskupstvo. *V tomto roku bol vysvätený na pravoslávneho biskupa GENADIOS ZERVOS v meste Neapoli metropolitom CHRIZOSTOMOM z Viedne, metrop. Atenagorom z Londýna a Damasa z Tranapola a biskupom Emiliánom z Kalábrie. Na slávnostnej chirotonii boli prítomní kardinál Ursi, katolícky arcibiskup z Neapola, a iní hostia z Grécka a Talianska.*

● Grécka cirkev. *Táto cirkev vydala k 150. výročiu povstania proti Turkom znamenitý pamätník velikánov gréckych dejín. Synoda dala veriacemu ľudu posolstvo, vydávajúce svedectvo o cirkvi, ktorá sa zúčastnila aktívne na povstaní proti barbarskému jarmu, ktoré znamenalo tiež duchovné ochudobnenie. V priebehu 400 rokov otroctva cirkev a ľud bol nerozlučne spojení vo vedomí národa; byť Grékom znamená byť pravoslávnym. Cirkev je teda živá a ľudová a zachovala ľudu jazyk, uvedomenie a povahu. Pravoslávie je cirkvou tradície a ako také je pojítkom s minulosťou. Je však tiež ľudové a teda viazané na život dneška. Pravoslávna cirkev je aktívna pri duchovnej a etickej obnove členov spoločnosti, i tých, ktorí sú na jej čele. Cirkev si želá, aby správa vecí pozemských bola dobrá a aby boli riešené sociálne problémy. V posolstve sa hovorí doslovne, že cirkev nemôže byť premenená na štátnu organizáciu alebo organizáciu sociálnu. Národné povstanie bolo zázrakom, ktorý vyvieral z viery v Boha. Bojovníci za slobodu boli vojakmi Pána, ľuďmi viery, ktorá im dávala nádej ako zbraň, vytrvalosť a duch obetavosti.* N.

● Nairobi — Kenya. *Arcibiskup Makarios z Cypru navštívil tunajšiu pravoslávnu cirkev. Pri tejto príležitosti bol vykonaný krst štyroch tisíc katechumenov v tamojšom pravoslávnom chráme. Táto cirkev v Kenyi pracuje od r. 1936 a má dnes na 100.000 veriacich, prevažne Afričanov.*

● Koptský patriarcha Cyril VI. *zomrel v ten istý deň ako patriarcha bulharský Kiril, 9. marca t. r. Koptská cirkev má 500 farností so 600 kňazmi a 18 biskupov.*

Budúce číslo vyjde 10. júla 1971.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 221-09. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 —

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVII. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 6/1971

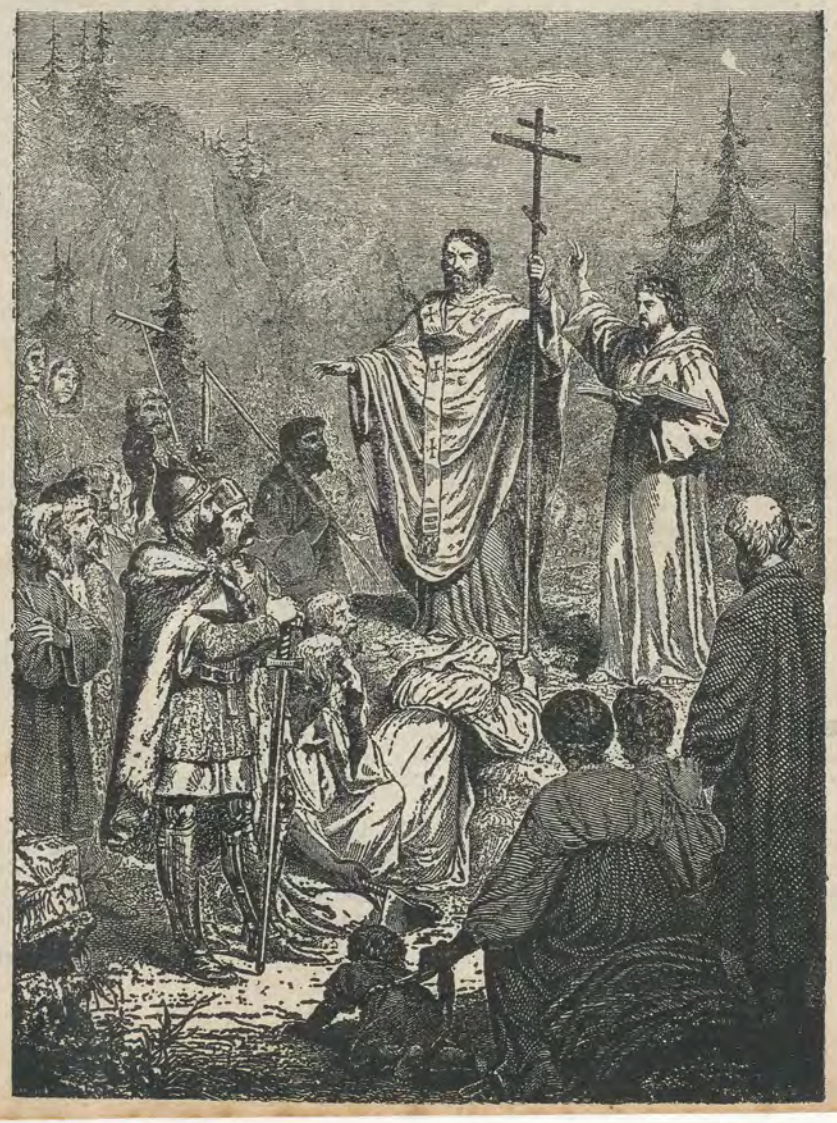

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, napriek tomu, že je tu jún a s ním koniec školského roku, verím, že sa nebudete hnevať, keď budem pokračovať v načatej téme, o chráme. Minule sme sa rozprávali o tom, čo má byť na prestole. Dnes vám poviem, čo je to antimins.

Antimins je ľanová alebo hodvábna šatka, na ktorej je vyobrazený Isus Christos kladený do hrobu. Do hornej časti antiminsu sú všité ostatky niektorého svätca. Antimins musí byť posvätený eparchiálnym archijerejom. Antimins je zložený a zabalený do ľanovej alebo hodvábnej, zvyčajne farebnej šatky, ktorá sa volá iliton. Antimins sa rozvinuje pri svätej liturgii, aby na ňom v posvätných nádobách spočívali sv. dary, Telo a Krv Isusa Christa; rozvinuje sa aj pri úradnej návšteve alebo vizitácii chrámu, aby sa cirkevný hodnostár presvedčil, či je čistý a neporušený tak, ako to vyžadujú cirkevné predpisy. Dôležité je vedieť, že bez antiminsu sa nesmie slúžiť sv. liturgia. Ak sa slúži sv. liturgia mimo chrámu, pod širým nebom alebo v miestnosti, kde nie je prestol, musí duchovný na stôl, kde bude slúžiť, položiť posvätený antimins. V tom prípade antimins nahrádza prestol. Preklad slova antimins doslovne je „miestoprestol".

Na prestole je ďalej uložené evanjelium. Náprestolné evanjelium je vždy v ozdobnej väzbe. Na prednej doske väzby je vždy ikona Isusa Christa a okolo nej ikony štyroch evanjelistov. Na zadnej strane je zvyčajne ikona Zvestovania Presv. Bohorodičky alebo sv. kríž.

Dalej je na sv. prestole darochraniteľnica, kde sú sv. dary pre chorých a myro. Máva podobu chrámu a je z kovu alebo z dreva. Bezprostredne za prestolom stojí záprestolný veľký kríž, obrátený prednou stranou k lodi chrámovej. Používa sa ho tiež k cirkevným sprievodom.

Nabudúce budeme pokračovať, snáď si i o prázdninách nájdu tí, ktorých to zaujíma, chvíľu času. Deti, ešte musím vás upozorniť, že to, čo píšem o sv. chráme, o usporiadaní sv. predmetov na prestole atď., to všetko sa týka ideálneho usporiadania vecí v pravoslávnom chráme, teda usporiadania takého, aké v pravoslávnej cirkvi má byť. Ak snáď nájdete niekde niečo ináč, nepadajte do pochybností, ale uvedomte si, že naša sv. pravoslávna cirkev trpela vyše tristo rokov pod jarmom únie a že niektoré, nám cudzie prvky, sa nás doposiaľ držia. Ja verím, že postupom času všetko príde na svoj poriadok, to asi bude vecou vás, mladých, ako si v budúcnosti svoje veci usporiadate, ako sa budete vedieť odpútať od niektorých západných zvykov, o ktorých ešte bude reč.

Teraz už len toľko: milé moje deti, prosím vás v mene vašich rodičov i v mene svojom: dávajte na seba pozor počas prázdnin, nech neurobíte žiaľ žiadnemu z nás, aby sa vám niečo nestalo. Opatrujte i svoje duše, nielen telá; máte dva celé mesiace voľna — spomeňte si i naše prekrásne chrámy a na modlitbu, ktorá nech nebude pre vás povinnosťou, ale radostným rozhovorom s Pánom Bohom, ktorý nech vás chráni. A píšte, čo ste zažili!

Vaša teta Helena.

Zostúpenie Ducha svätého — Sošestvije

Zostúpenie Ducha svätého na apoštolov bolo naozaj **„krstom ohňom"**, ako predpovedal Ján Krstiteľ (Mat. 3, 1; Sk. ap. 1, 5). Spálil v nich všetko nečisté a vznietil v nich takú mocnú horlivosť, že boli odhodlaní na všetko pre svojho Majstra a Pána, ktorého opustili vo chvíli utrpenia a smrti. Duch svätý prenikol do ich duší, zmocnil sa ich schopností, takže hovoril ich ústami, a to takým spôsobom, že **„začali hovoriť inými a inými jazykmi, ako im ten Duch dával hovoriť"** (Sk. ap. 2, 4).

Také silné nadšenie vzbudilo v dome, kde boli zhromaždení apoštoli, pozornosť Židov. Počet Židov na sviatok Letníc sa veľmi nelíšil od počtu ľudí na Paschu, lebo okrem obyvateľov palestínskych, ktorí sem v ten čas prichádzali, bolo tu i mnoho cudzincov. Jeruzalem bol plný Židov, **mužov„ bohabojných zo všetkých národov pod nebom"** (Sk. ap. 2, 5), ktorí prišli zo židovských diaspor buď na nejaký čas, teda na hlavné sviatky, alebo na celý život, aby sa mohli v Jeruzaleme, stredisku náboženského života, venovať viac službe Božej. Mnohí z nich túžili zomrieť na posvätnej pôde, kde odpočívali ich predkovia a tiež patriarchovia ich národa.

Títo cudzinci, prilákaní hlukom, vystúpili na schodište, vedúce do siene na vyššom poschodí; tam videli apoštolov naplnených Duchom svätým, ako zanietení Jeho dychom spievali velebné hymny v jazyku hebrejskom, do ktorého sa miešali slová rôznych iných jazykov, takže každý z prítomných poslucháčov ich mohol počuť jasne a zrozumiteľne vo svojom vlastnom jazyku. Nie div, že sa čudovali nad týmto zázrakom a hovorili si navzájom: **„Či, hľa, všetci títo, ktorí hovoria, nie sú Galilejci? Ako ich teda**

počujeme každý vo svojej reči, v ktorej sme sa narodili" (Sk. ap. 2, 8). Prichádzali potom aj iní a keď videli, že sa tento zázrak opakuje, **„žasli všetci a bezradne spytovali sa medzi sebou: Čo to má znamenať?"** (Sk. ap. 2, 12).

Prítomnosť ľudí, ktorých stále pribúdalo, neprekážala spočiatku apoštolom, ktorí neprestávali vzdávať vďaku a chválu Bohu. Čoskoro však prišli iní Židia, ktorých nedojala prostá a pravá pobožnosť apoštolov. Keď však videli, že sú sťa vo vytržení, posmievali sa im: „Muštom sa opili" (Sk. ap. 2, 13.)

Tento výsmech spôsobil, že ap. Peter povstal, aby v mene bratov bránil česť Ducha svätého, zneucteného týmito ľuďmi. Vyvrátil obvinenie z opilstva a presvedčivou rečou dokazoval zhromaždenému zástupu, že Isus je zasľúbeným Mesiášom, ktorého Židia ukrižovali, ale Boh Ho vzkriesil **„a my všetci sme svedkami toho"** (Sk. ap. 2, 32).

Úplne ináč hovorí, ako vtedy večer pred Veľkým piatkom! Vtedy: **„Nepoznám toho človeka"** (Mat. 26, 72), a dnes: **„Mužovia izraelskí, počujte tieto slová, že Boh Ho, toho Isusa, ktorého ste vy ukrižovali, učinil i Pánom i Vykupiteľom"** (Sk. ap. 2, 14—36). Vtedy apoštol Peter zbabelo sa vyhýbal, dnes smelo svedčí o Christu, ako o Pánovi a Vykupiteľovi. Volá poslucháčov k pokániu, k viere v Isusa Christa, nalieha.

Slová ap. Petra veľmi dojali poslucháčov, najmä keď väčšina z nich videla a poznala Isusa osobne a mnohí vo svojom vnútri odsudzovali zločin veľzrady na ňom spáchaný. Preto plní pokory sa pýtali ap. Petra i druhých apoštolov **„Čo robiť, mužovia, bratia?"** A Peter im odpovedal: **„Kajajte sa! A nech sa každý z vás dá pokrstiť v meno Isusa Christa na odpustenie hriechov. A prijmete dar Ducha svätého"** (Sk. ap. 2, 38—39). Potom vysvetľoval, ako Spasiteľ prv kým vstúpil na nebesia, sľúbil apoštolom, že obdržia od Otca moc Ducha svätého a tento sľub sa práve naplnil, ale že súčasne platí ako pre Židov, tak aj pre **„všetkých, ktorí sú ďaleko, ktorýchkoľvek povolá Pán, náš Boh" (Sk. ap. 2, 39).**

Tým myslel apoštol Peter pohanov, ktorí podľa židovského názoru, keď sa chceli stať učeníkmi Christovými, mali najprv prijať zákon Mojžišov a spolu s ním všetky vonkajšie židovské obyčaje. Preto na koniec svojej reči napomenul Židov: **„Zachráňte sa z tohto skazeného pokolenia!"** (Sk. ap. 2, 40), čím odsúdil pokrytecku židovskú spravodlivosť a žiadal, aby všetci zmenili svoje zmýšľanie a prostredníctvom krstu prijali nový život, ktorý dal Isus ľuďom.

Väčšina z tých, ktorí počúvali ap. Petra, uverila jeho slovám a dala sa pokrstiť. Vtedy bolo pokrstených asi tritisíc ľudí, ktorí

sa pripojili k učeníkom Christovým. Boli medzi nimi i početní cudzinci, ktorí po návrate do svojich domovov ďaleko prinášali prvé semená kresťanstva. Avšak v Jeruzaleme zostala obec svätých, ktorí boli o to viac jednotní, o čo ich bolo menej.

Nech by sa i s nami diali takéto premeny pôsobením Ducha svätého! Potom by sme mohli odvážne a smelo prehovoriť ako v cirkvi, tak aj okolo seba a poukázať na mnohé pálčivé problémy, ktoré treba riešiť v záujme nastolenia kráľovstva Božieho medzi nami. Čo máme činiť, mužovia, bratia? Usilujme sa rozsievať lásku v dobe plnej bojov a nenávisti! Dávajme dôraz na svoje svedomie a vôľu Božiu! Nesmie nám byť ľahostajné, čo cirkev a naša spoločnosť od nás očakáva a žiada. Sme zodpovední jeden za druhého, a preto je našou povinnosťou bdieť vzájomne nad sebou. Pamätajme na seba navzájom i v modlitbách a presvedčíme sa, aké silné boli zväzky prvých kresťanov v dobe apoštolskej. Ako sme sa im dnes vzdialili!

PREVOLANIE

DUCHOVENSTVU A VERIACIM PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU, KTORÉ VYDAL SNEM PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI KONANÝ V PRAHE.

CHRISTOS VOSKRESE!
Dôstojní otcovia, sestry a bratia!

„Všetkým milým Božím, povolaným svätým: milosť vám a pokoj od Boha Otca nášho a Pána Isusa Christa" (Rim. 1, 7).

Dňa 29. apríla 1971 zasadal v Prahe snem našej cirkvi, ktorý vypočul správy jednotlivých zložiek cirkvi za uplynulé obdobie od posledného snemovania, zvolil novú metropolitnú radu a kontrolnú komisiu a určil cesty našej cirkvi v ďalšom období.

Prítomní delegáti jednotlivých eparchií a virilní členovia snemu s potešením vzali na vedomie zistenie, že vďaka Prozreteľnosti Božej boli počas búrlivého obdobia dejín cirkvi v nedávnych rokoch zachované jej podstatné pozície, takže s pomocou Božou môže pokračovať vo svojej činnosti pre spásu duší zvereného jej verného stáda. Snem výrazne ocenil verný postoj našich veriacich, najmä na Slovensku, v ťažkých chvíľach nedávno minulej doby.

Tí, čo sa usilovali o skazu našej cirkvi, nedočkali sa splnenia svojich úmyslov.

Naše pôsobenie bude zamerané predovšetkým do vlastných radov, v ktorých naďalej chceme neochvejne kázať Spasiteľovo evanjelium lásky, pokoja a znášanlivosti v pojatí pravoslávnej cyrilometodejskej cirkvi východnej a na základe jej dávnych princípov.

Spomenuli sme s vďakou Bohu dve jubileá: **päťdesiate výročie biskupského svätenia prvého českého biskupa, vladyku-mučeníka Gorazda a dvadsiate výročie získania autokefality našej cirkvi od ruskej pravoslávnej cirkvi.** Tým bol umožnený rozvoj našej cirkvi v domácich podmienkach, čo má nesmierny dejinný význam tak pre nás, ako aj pre všeobecné pravoslávie.

Ako členovia veľkej rodiny autokefálnych pravoslávnych cirkví, sme s nimi v priateľských stykoch a spolupráci na príprave všepravoslávneho snemu. Spoločne s nimi sa zúčastníme na ekumenickom hnutí za účelom vzájomného poznávania kresťanských cirkví.

V duchu odkazu nášho Spasiteľa **„majte pokoj medzi sebou" (Mar. 9, 50), je nám veľmi blízkym tiež kresťanské mierové hnutie, vtelené v Kresťanskej mierovej konferencii, na prácach ktorého sme sa aktívne zúčastnili.** I v budúcnosti budeme všestranne pomáhať tomuto šľachetnému dielu v prospech pokoja a spravodlivosti na Božej zemi, čo tiež prispieva ku zdaru vlastnej práce v cirkvi. **Tohto roku koná KMK svoje IV. všekresťanské mierové zhromaždenie v Prahe.** Zúčastníme sa na ňom svojou prácou i finančnou podporou.

V nedávnej dobe sme boli názorne poučení, že život našej cirkvi a našej milovanej vlasti je priamo závislý na našom terajšom socialistickom zriadení, ktoré zabezpečuje pokojný tvorčí rozvoj našej krajiny a na našich bratských vzťahoch k spojencom, najmä Sovietskemu zväzu, ktorý usilovne a neochvejne bráni mier na celom svete. **Je našou kresťanskou povinnosťou, aby sme ako dobrí občania svojho štátu svedomite konali svoje pracovné i občianske povinnosti a podporili takto snahy našej vlády a Národného frontu.**

Náš snem sa zišiel v predvečer slávnych májových dní, kedy spomíname na veľké obete našich vlastencov a Červenej armády, v radoch ktorej bojovali za našu slobodu tiež príslušníci našej zahraničnej armády.

Sestry a bratia, oddané dietky svätej pravoslávnej cirkvi!

Náš snem vám posiela všetkým ako **„synom svetla a dňa"** (1 Sol. 5, 5) svoje bratské pozdravenie a vyslovuje pevnú nádej, že

budete všade, na všetkých farnostiach s presvedčením pracovať pre splnenie cieľov, schválených snemom. Zvlášť zdôrazňujeme nutnosť jednotného konania našich bohoslužieb v zásadných veciach. V neposlednom rade vás vyzývame, aby ste obetavo podporili svoju cirkev i finančne, pretože bez vašej zodpovednej obetavosti by ťažko mohla fungovať a plniť svoje poslanie. Čítajte v každej rodine našu tlač a proste Pána žatvy, aby zapálil srdcia zbožných mladých ľudí pre službu na svojej vinici.

Snem je pevne presvedčený, že milosť Božia bude sprevádzať našu vlasť a jej ľud a požehná nám všetkým svojím pokojom. V živote našej cirkvi sa začína nová etapa utvrdzovania toho, čo jej zostalo verné. Pripomínajme si odvekú pravdu, že svornosť zaháňa akékoľvek rozdelenie a dáva priestor láske a živej činorodej viere. Prosíme, aby ste podľa slov sv. apoštola Pavla **„chodili tak, ako je hodné na to povolanie, ktorým povolaní ste, so všetkou pokorou, tichosťou, znášajúci sa navzájom v láske, usilujúci sa zachovávať jednotu Ducha v zväzku pokoja" (Ef. 4, 1—3).** Nech váš zbožný život osvetľuje cestu k pravde i inoslávnym ľuďom (Mat. 5, 16).

Kiež nám Hospodin dá silu viery a vzájomnú lásku pre nášho Spasiteľa, ktorého budeme v pevnej jednote neochvejne i naďalej hlásať zvereným dušiam.

„Milosť Pána Isusa Christa a láska Božia a účasť Ducha svätého so všetkými vami!" (2 Kor. 13, 13).

VOISTINU VOSKRESE!

Dané v sídelnom meste Prahe 29. apríla 1971.

Predseda snemu:
†Dorotej
metropolita pražský a celého
Československa

Sobornosť apoštolskej cirkvi a apoštol Peter

Po svojom vzkriesení sa Isus Christos po štyridsať dní zjavoval svojím učeníkom a rozprával sa s nimi o kráľovstve Božom. Svedčí nám o tom svätý apoštol a evanjelista Lukáš, spisovateľ Skutkov apoštolských (Skut. ap. 1, 3). Pán im mal ešte veľa čo povedať. Veď tak potrebovali pevné smernice pre apoštolskú prácu, viac ako inokedy bolo treba, aby **„sa po svojom umučení aj prejavoval živý mnohými dôkazmi"** (Sk. 1, 3), aby sa v nich upevnilo poznanie pravdy a boli v budúcnosti schopní plniť vôľu Spasiteľovu a Jeho dielo spásy na zemi.

Prirodzene nás zaujíma, čo im vtedy Spasiteľ povedal o zriadení cirkvi Božej. V knihe Skutkov apoštolských právom by sme mohli hľadať to, čo zostalo nevypovedané v evanjeliách — o viditeľnej hlave cirkvi, o svojom námestníkovi — keď On sám Spasiteľ sa pripravoval odísť od svojich apoštolov. Ak máme veriť západným teológom, mohli by sme právom očakávať, že keď už nie inde, potom práve tu bude preferovaný niektorý z apoštolov ako budúci **„vicarius Christi — námestník Christov"**. Ale spisovateľ Skutkov ap. sklame i tentoraz naše očakávanie. V úvode ku knihe Skutkov ap., ktorú sv. Lukáš venoval istému Teofilovi, pripomína tento sv. spisovateľ krátko tiež svoje evanjelium, prvú svoju knihu, a hovorí: **„Prvú knihu napísal som ti, Teofil, o všetkom, čo Isus činil a učil od počiatku až do dňa, v ktorý vzatý bol do neba, keď skrze Ducha svätého dal poverenie vyvoleným apoštolom"** (Sk. ap. 1, 1—2). O všetkých veciach sv. evanjelista písal, to značí, o všetkých veciach najdôležitejších, a predsa nám neoznámil nič, čo by mohlo podoprieť väčšiu moc sv. Petra, než akú mali ostatní apoštoli. A tu v Skutkoch apoštolských, hneď na počiatku sv. Lukáš pripomína, že Isus Christos dal skrze svätého Ducha príkazy **všetkým** apoštolom, nie snáď jednému z nich zvlášť a významnejšie; **nepovedal Isus Christos, že ich hlavou bude teraz ten apoštol, o ktorom hovoril evanjelista Matúš v súvislosti s udalosťou pri Cezarei Filipovej.** Niet tu ani slova o výnimočnom význame jedného z apoštolov, ani slova o dogmatickom primáte, naopak — **všade sa zdôrazňuje spoločenstvo všetkých apoštolov,** okolo ktorých, ako svedkov Christovho diela, sa zhromažďuje Boží ľud — cirkev, rovnosť všetkých bez výnimky, sobornosť služby.

A tiež prisľúbenie sv. Ducha týka sa všetkých bez rozdielu: **„Prijmete moc Ducha svätého, ktorý zostúpi na vás a budete mi svedkami aj v Jeruzaleme, aj po celom Judsku, aj v Samarii a až do posledných končín zeme"** (Sk. ap. 1, 7—8). Všetci sú povolaní, aby teraz svedčili a svedok — martyros — je to isté, čo mučeník. Sú povolaní, aby svedčili, ak to bude potrebné, i svojím životom. A pred takou úlohou hasnú všetky spory o tom, kto má byť medzi nimi najväčším a prvým.

To isté nám podáva i evanjelista Matúš v poslednej kapitole svojho evanjelia, kde opisuje Spasiteľovo rozlúčenie s apoštolmi (Nanebevstúpenie).

Všetkým bez výnimky a bez rozdielu je uložená spoločná misia: **„Choďte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v mene Otca, i Syna, i Ducha svätého a učte ich" teda všetci!** Nie len jeden neomylne a s väčším právom nad ostatnými, **„učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta"** (Mat. 28, 18—20). A toto posledné slovo Božského Učiteľa svedčí, že len On sám zostal a zostáva jediným zvrchovaným Pánom a Hlavou svojej cirkvi. **Neurčil namiesto seba viditeľnú hlavu cirkvi, lebo to by znamenalo podlomiť vieru v Jeho Božskú prítomnosť v cirkvi a Jeho vlastné riadenie cirkvi.** A to vidíme zvlášť jasne v ďalších veršoch Skutkov ap., tam, kde ide o doplnenie počtu dvanástich, o voľbu nového člena apoštolského zboru namiesto odpadlého Judáša Iškariotského. Ako uvidíme ďalej, práve pri tejto voľbe prejavila sa viera v Isusa Christa, **jediného Pána a Hlavu cirkvi** neobyčajne názorne a presvedčivo. Tu mohol — chápané z ľudského hľadiska — už snáď zasiahnuť viditeľný predstaviteľ cirkvi na zemi, vikár Christov (keby naozaj taký medzi apoštolmi bol), ale vidíme naopak, že apoštoli jednajú svorne, jednotne a rozhodnutie ponechávajú samému Isusu Christovi.

Po návrate z hory Olivovej, kam odišiel od nich po štyridsiatich dňoch ich Učiteľ a Spasiteľ, zdržiavali sa apoštoli v Jeruzaleme, na spoločných modlitbách v očakávaní svätého Ducha. Tu v jednom dome sa okolo apoštolov zhromažďovala celá vtedajšia cirkev. Spisovateľ Skutkov ap. nám presne vypočítava, kto bol v tomto zhromaždení. Píše: **„Boli to: Peter, Ján, Jakub, Ondrej, Filip, Tomáš, Bartolomej, Matúš, Jakub Alfeov, horlivec Šimon a Judáš Jakubov... Tí všetci jednomyseľne zotrvávali na modlitbách spolu so ženami a s Máriou, matkou Isusovou, a s Jeho bratmi"** (t. j. príbuznými — Sk. ap. 1, 13—14). Sú tu zhromaždení v bratskej jednote a láske, a v pokore očakávajú naplnenie Spasiteľovho prísľubu: **„Až však príde ten Duch pravdy, naučí vás všetkej pravde..."** (Ján 16, 13). Duch sv. im pripomenie všetko, čo Isus zvestoval, lebo On sám povedal o Ňom: **„Z môjho vezme a bude zvestovať vám"** (Ján 16, 14). Zvrchovanosť Božia v Duchu sv. zasiahne do ich života a povedie ich bratskú obec cestou vyznavačstva a lásky. Isus Christos bude s nimi až do konca sveta. V súpise apoštolov vidíme, že sv. Lukáš vypočítava apoštolov po dvojiciach — Peter a Ján, Jakub a Andrej, atď. **Nikde niet ani zmienky o tom, že niektorý apoštol bol nad ostatnými, ako ich „knieža" alebo ako viditeľná hlava, jure divino, námestník Christov.** Ešte počas svojho života s nimi Isus Christos **„povolal k sebe dvanástich a počal ich posielať po dvoch"** (Mar. 6, 7). A oni vtedy **„vyšli a kázali, aby (ľudia) činili pokánie. Tiež vyháňali mnohých démonov, olejom pomazali mnohých nemocných a uzdravovali ich"** (Mar. 6, 12—13). A táto tradícia — aby nikto nejednal sám, ale vždy aspoň dvaja spoločne, zostáva pre apoštolov svätým zákonom. Nikto z nich nemal právo vyvyšovať sa nad ostatných a nikto z nich to ani nečinil.

Isus Christos si vyvolil dvanásť apoštolov. V tomto čísle je hlboká sym-

bolika, ukazujúca k dvanástim pokoleniam izraelského národa. Teraz, po zlom páde Judášovom, cítili všetci, že treba tento počet doplniť novým apoštolom. Katolícky profesor dr. Col v Komentári k Novému zákonu, vyd. v r. 1947, vo vysvetlivkách k tomuto miestu Skutkov ap. (str. 295) tvrdí, že podobne ako v evanjeliách, aj tu v Skutkoch ap. vystupuje Peter aj ako hlava cirkvi Christovej. Ak máme chápať Petrov primát tak, ako sa nám javí práve z tejto udalosti a z ďalších udalostí v apoštolskej cirkvi, potom také prvenstvo Petrovo môžeme prijať. **„V tie dni povstal Peter v kruhu bratov..."** začína svoje rozprávanie o voľbe nového apoštola sv. Lukáš (Sk. 1, 15). Peter hovoril o tom, že sa naplnilo Písmo o Judášovi, ktorý vypadol z dvanástich, je teda potrebné, aby **„z mužov, ktorí boli s nami za celý čas, dokiaľ Pán Isus chodil medzi nami, počnúc od Jánovho krstu až do dňa, kedy vzatý bol spomedzi nás do neba, stal sa niektorý spolu s nimi svedkom Jeho vzkriesenia"** (Sk. 1, 21–22). Tak zakončil Peter svoju reč. Nevolí on sám, ako by sa patrilo na viditeľnú hlavu cirkvi, neomylnú, nerozhoduje sám **„božskou mocou — jure divino"** — naopak, zdôrazňuje jednotu všetkých ako svedkov Christových. Čítame ďalej v Skutkoch ap.: **„Postavili teda dvoch: Jozefa, ktorý sa menoval Barnabáš a mal priezvisko Spravodlivý, a Mateja. Potom sa modlili takto: Pane, ktorý znáš srdcia všetkých, Ty nám ukáž, ktorého si si vyvolil z týchto dvoch, aby prevzali túto službu a apoštolstvo, z ktorého vypadol Judáš, aby odišiel na svoje miesto. Nato im dali lósy; a lós padol na Mateja i pripojili ho k jedenástim apoštolom"** (Sk. 1, 23–26). Celá obec, nie jeden apoštol, volí dvoch kandidátov, celé zhromaždenie sa modlí k Pánu Isusu Christovi, aby On sám rozhodol... Niekedy sa rímskokatolícki teológovia odvolávajú na 22. kap. v. 32, kde Pán povedal apoštolovi Petrovi slová: **„A ty raz po svojom obrátení utvrdzuj bratov svojich"** a chcú týmto textom dokázať, že apoštol Peter mal právo potvrdzovať svojich spolubratov, apoštolov, biskupov (ako má rímsky biskup zvrchované právo a moc potvrdzovať episkopát západnej cirkvi). Keď by to bolo skutočne tak, **potom by sa Petrovi vyskyla prvá možnosť — a tiež povinnosť z moci svojho úradu potvrdiť a schváliť nového apoštola Mateja. Nič takého sa však nestalo!** Boh sám rozhodol. Isus Christos ako jediná neomylná Hlava cirkevného organizmu. Keby vždy v dejinách cirkvi takým spôsobom veriaci prejavovali svoju vieru v prozreteľné riadenie Spasiteľovo, keby vždy zostávali v modlitbe a jednomyseľnosti, keby častokrát vo svätej Božej obci nebola prevládla túžba po uplatnení ľudskej, neprozreteľnej autority, akú inú tvár mohla mať cirkev v dejinách ľudstva!

Všetci apoštoli bez rozdielu prijímali nakoniec v ten päťdesiaty deň po Vzkriesení Isusa Christa, podľa Jeho prísľubu, dar sv. Ducha, Utešiteľa. V tento svätý deň založenia cirkvi, v deň sv. Päťdesiatnice, **„boli všetci spolu"** (Sk. 2, 1). Duch sv. zostúpil na všetkých; **nikto z nich nezískal dar vyšší, odlišný, oprávňujúci k panovaniu nad ostatnými:** „Duch svätý naplnil všetkých, takže začali hovoriť inými a inými jazykmi, ako im ten Duch

dával hovoriť" (Sk. 2, 4). Každý z nich získal plnosť milostivých darov podľa tej miery, akou ich mohol prijímať. A toto súčasné, spoločné a v podstate rovnaké ich omilostenie dokazuje, že v Christovej cirkvi, v cirkevnom (apoštolskom, hierarchickom) vedení nebolo, **niet a nesmie byť principiálneho rozdielu, ale j e d n o t a v Isusu Christu, Pánovi našom.**

Po zostúpení sv. Ducha vystupuje s prvou rečou sv. ap. Peter, ale zasa nie sám, ale, ako sa výslovne podotýka v Skutkoch apoštolských, **„povstal z jedenástich"** (Sk. 2, 14), v mene všetkých. A pravdepodobne nehovoril Peter sám toho dňa, ale všetci apoštolovia, lebo poslucháči, hlboko dojatí, obrátili sa **„k Petrovi a ostatným apoštolom: Čo robiť, mužovia, bratia?"** (Sk. 2, 37). V ďalších kapitolách líči spisovateľ Skutkov apoštolských neohrozené kázanie svätého apoštola Petra a jeho skutky viery. Ale vždy ide o charakteristický rys jednania všetkých apoštolov; **nikdy sv. Peter nevystupuje ako ich nadriadený.** Už pri súpise apoštolov v kap. 1., v. 13. sme si všimli že sv. Lukáš vyratúva apoštolov vo dvojiciach. Nikde sv. apoštol Peter nevystupuje osamotene, mimo ostatných, nad nimi. Apoštol **Peter tvorí dvojicu s milovaným učeníkom Isusovým — ap. Jánom. Peter a Ján na ceste do chrámu uzdravujú chromého** (Sk. 3, 1 a ďalej), spolu sú ako predstavitelia apoštolov zajatí a väznení (Sk. 4, 1), spolu stoja neohrozene pred súdom (Sk. 4, 5 a násl., v. 13). Že sa obaja títo apoštoli necítili byť nad ostatnými vyplýva tiež z toho, že sa ochotne podriadili celku: **„Keď apoštolovia v Jeruzaleme počuli, že Samaria prijala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána"** (Sk. 8, 14). Niečo podobného by bolo ledva možné, keby niektorý z nich bol hlavou viditeľnej cirkvi s plnou mocou námestníka Christovho.

Význam sv. apoštola Petra pravolávna kresťanská cirkev dobre vystihla, keď ho nazýva v bohoslužbách a modlitbách spolu s ap. Pavlom **„prvými z apoštolov"**, — cirkevne-slovansky — pervoverchovnyje. Dogmatický primát Petrov v teórii rímskej cirkvi je však oveľa neskoršieho dáta; apoštolská cirkev niečo podobné nepoznala. Sám ap. Pavel svedčí, že v apoštolskej cirkvi ako zvlášť znamenití, vážení apoštolovia, **„pokladaní za stĺpy"** cirkvi, boli známi traja — **J a k u b, P e t e r a J á n** (Gal. 2, 2, a 9). Ap. Peter medzi tými najznamenitejšími — podľa ap. Pavla — teda nebol na prvom mieste, nebol ostatným nadriadený. Apoštol Pavel ďalej doplňuje svoje stanovisko k týmto „stĺpom cirkvi": **„Ale tí, čo sa zdajú byť niečo, — nezáleží mi, akí boli kedysi, veď Boh nie je prijímačom osôb..."** (Gal. 2, 6). Títo najváženejší nepovedali apoštolovi Pavlovi nič o tom, že by snáď apoštol Peter bol ich nadriadeným a sám apoštol Peter tiež o tom nehovoril. Ap. Pavel pokračuje: **„Tí teda nič iné mi nenaložili, naopak:** keď videli, že mi je zverené zvestovať evanjelium medzi pohanmi, ako Petrovi medzi Židmi — veď Ten, ktorý pomáhal Petrovi v apoštolskej práci medzi Židmi, pomáhal aj mne medzi pohanmi, — a keď poznali milosť, ktorá mi bola daná, Jakub, Peter a Ján, pokladaní za stĺpy, podali mne a Barnabášovi pravicu na dôkaz dohody, že my pôjdeme k pohanom a on k Ži-

dom..." (Gal. 2, 6–10). **Z toho vyplýva, že ap. Peter nemal moc nad celou cirkvou,** ale že mu zbor apoštolský dal moc kázať cirkvi zo Židov, apoštolu Pavlovi potom bola určená rozsiahla oblasť pôsobnosti medzi pohanmi. Duch sv. rozlíšil sféry činnosti jednotlivých apoštolov, oni potom sami sa podriaďovali spoločnému, kolektívnemu rozhodnutiu apoštolského zboru, riadeného sv. Duchom. **Ap. Peter je apoštolom obrezaných, preto i svoje listy adresuje nie celej cirkvi, ale kresťanom zo Židov.** Naopak Pavel píše svoje epištoly (s výnimkou jedinej) kresťanom z pohanov. Ale i v týchto oblastiach apoštolskej činnosti nejednajú apoštol Peter alebo Pavel ako suverénni vodcovia cirkevnej činnosti. Naopak, pracujú v jednote s ostatnými — s Pavlom Barnabáš a iní, s Petrom apoštolovia Jukub a Ján. Tiež sv. Jakub píše svoj list kresťanom z mimopalestínskych Židov (z diaspory), pričom si, pravdaže, neberie povolenie od spolubrata Petra. **Nezmieňuje sa nikde o zvláštnom postavení sv. Petra v tejto časti cirkvi.** Niet takej zmienky ani v jednom liste, ktoré sú zobraté v Novom zákone. Je jasné, že apoštolovia boli si vzájomne rovní a že všetci rovnako obdržali od Isusa Christa jediný dar apoštolstva. Vedenie cirkvi potom bolo budované na spoločnom, sobornom rozhodovaní všetkých v Duchu svätom a Jeho pravde.

„A to množstvo veriacich bolo jedno srdce a jedna duša: a nikto z toho, čo mal, nič nepokladal za svoje, ale všetko im bolo spoločné..." (Sk. 4, 32). **„Títo zotrvávali v apoštolskom učení a v spoločenstve, v lámaní chleba a na modlitbách. I prišla bázeň na všetky duše, a apoštolovia činili mnoho divov a zázrakov. A všetci títo veriaci boli pospolu, všetko mali spoločné, aj statky a majetky predávali a rozdávali všetkým, ako kto potreboval; deň po dni zotrvávali jednomyseľne v chráme, lámali chlieb po domoch a prijímali pokrm s radostným a úprimným srdcom, chválili Boha a boli obľúbení u všetkého ľudu. A Pán pridával na každý deň (takých), ktorí boli zachránení"** (Sk. 2, 42–47).

A táto bratská jednota lásky je stále pred nami ako príklad k nasledovaniu. Tu sú potrebné naše modlitby, aby nám Boh dal silu vrátiť sa k pokore, k základu prorockému a apoštolskému, k jednote a pravému životu v oživujúcom Duchu svätom. **A.**

Na našu pravoslávnu tlač tentoraz darovali:

Pravosl. veriaci zo Zemplínskeho Jastrabia: *Hamžík Mikuláš 20.–, Vojtech Mlej 25.–, Verona Pipčáková 10.–, Anna Rusínová 10.–, Michal Jacko 15.–, Helena Hovosová 20.–, Jozef Mitinko 25.–, Michal Pipčák 25.–, Mária Magyarová 10.–, Johana Kuncová 10.–, Anna Vidová 10.–, Anna Hnatová 10.–, Pavel Závada 10.–, vd. Mária Kakošová 10.–, Štefan Šepeľak 10.–, Štefan Košláb 10.–, Michal Salaga 10.–, Michal Rusnák 10.–, Michal Stočla 10.–, Helena Mezejová 10.–, Ján Vološin 10.–, Ján Pipčák 6.–, Michal Feher 5.–, P. Mihalová 5.–, Andrej Rabatin ml. 5.–. Ďalej: Fedor Holonič Kravany, 50 Kčs, Maňa Lukačová, Petríkovce, 25.–, Júlia Dyöndyöšiová,* Michalovce, 20.–, a Bohuznáma veriaca z Trebišova 20.– Kčs.
Štedrým darcom vrelá vďaka za to, že nezabúdajú podporovať svoju tlač. Pán Boh zaplať!

Rozhorčený boj únie s pravoslávím

Od druhej polovice 17. stor. feudálne-katolícka reakcia sa dala cestou otvoreného násilia proti pravosláviu. Ostrihomský biskup Leopold Kolonič, známy obnoviteľ katolicizmu v Maďarsku a Transylvánii, osobne vzal do rúk „likvidáciu moskovského ducha", (tak volali pravoslávie v Uhorskej Rusi). S rastom sociálnej biedy roľníctva, vyvolanej zosilneným tlakom feudálnej zvôle dovršenej pustošivými vojnami, začal narastať boj o zlepšenie sociálneho postavenia, vierovyznania a národnostnej slobody. Pokiaľ sa neobjavil nový „model viery — únia", politické kruhy nenútili menšinu k prijatiu maďarskej národnosti. Zástanci únie však stihli presvedčiť vládu, že pravoslávni sú nielen za východné náboženstvo, veď v tej veci ich plne uspokojuje únia, ktorá im slúži tie isté obrady čo aj pravoslávna cirkev, ale že chcú sa plne zjednotiť s Ruskom, s ruským cárom. Odtiaľ vzniklo podozrenie, že pravoslávni chcú zradiť maďarskú vládu. Vtedy politické kruhy v mene „bezpečnosti" štátu, sa dali do „výchovnej práce" — do maďarizácie nášho obyvateľstva. Poukazovalo sa i na výhody, plynúce zo situácie. Súčasne sa začalo s útlakom slovanskej kultúry. „Stará viera" pravoslávna sa pokladala za ruské národné náboženstvo, na čele ktorého stojí cár. Pomiešali do jedného vreca jedno i druhé a tak uniati mohli zohrať rolu, ktorá bola pravosláviu osudnou. Boj pokračoval na obidvoch stranách — vyššia kasta, dvorania, statkári, magnáti — to boli katolíci, na druhej strane chudoba vyznávala „chlapskú vieru".

Pretože k pravoslávnym sa pripojili vyššie vrstvy protestantov, ktoré neustále bojovali s katolicizmom[1], naši ľudia mali možnosť bojovať s katolíckymi magnátmi. Preto aj začala únia upadať. Ale jej zakladatelia sa postarali, aby neupadla celkom. Po víťazstve nad Turkami r. 1686 Leopold vojensky pokoril vládu sedmohradských kniežat, protestantov, ktorí mu potom podliehali[2]. Ale ani potom roľnícke hnutie sa nevzdávalo, bojovalo na život a na smrť za svoje práva. Ako smršť vybuchovalo na rôznych miestach, potláčané zbraňami. Ubiedený ľud sa nevzdával myšlienky na zlepše-

nie svojich životných podmienok, a to bolo dôvodom k novému nástupu na „nepokorených schizmatikov“[3]. Ľud holými rukami vybojoval predsa len niektoré víťazstvá. Jednotliví magnáti napokon súhlasili znížiť „staré dane a povinnosti“ z minulosti.

Snáď sa dnes niektorým našim čitateľom bude zdať prehnaným naše líčenie vtedajšej situácie a ťažkostí, ktoré na sebe niesol náš ľud na historickej ceste svojho vývoja. Uvádzame tu len to, čo je zapísané v histórii, treba však mať na zreteli, že ďaleko nie všetko bolo zapísané, lebo cenzúra bola prísna, nie každá udalosť vyšla na svetlo Božie. Máme k dispozícii mnohé pramene zo zahraničia, ktoré charakterizujú vtedajší stav nášho ľudu. Pre ilustráciu uvediem jeden citát zo zahraničnej tlače, nad ktorým sa možno zamyslieť. „... Uhorskí Rusi sú osamotení. Niet blízko nich žiadnej opory, ani ochrany, ani azylu. Všetky prostriedky na ochranu svojej národnosti, na ochranu svojej viery pravoslávnej a cirkvi musia čerpať sami zo seba. A nie je možné sa nečudovať tomu, ako vedeli ochrániť svoju národnosť, svoju vieru i svoju cirkev pri všetkých tých nezhodách, ktoré museli skúšať. Ako to všetko zachránili, a dokonca ešte čistejšie, než sa podarilo zachrániť ruským uniatom v Haliči a v našej cholmskej eparchii...“[4]. Autor uvedeného opisuje život nášho ľudu. Môžeme si z jeho slov predstaviť „blahobyt“, ktorý priniesla nášmu národu únia! Okrem toho náš národ mal styky s národom ruským, pozorne sledoval život v Rusku. A čo? Veď svoje nádeje na oslobodenie mohol skladať len a len v ruský ľud. Kto iný v tých časoch by ho ochránil? Kto by sa sám obetoval za taký malý národ, oddelený od veľkého ruského a ukrajinského národa? Zjednotenie Ukrajiny s Ruskom v dobách Bohdana Chmelnického ešte viac odkrylo horúce snahy o oslobodenie. Ale súčasne znamenalo i morálnu podporu a oduševnenie k boju, presvedčovalo o tom, že náš ľud nezostane sám, že ho bratia neopustia, čo sa aj stalo neskôr. Viera v spasiteľnú rolu Ruska dávala nášmu ľudu bojovú náladu.

Ako bolo spomenuté na začiatku článku, v r. 1686 po víťazstve nad Turkami pri Viedni a potlačení hnutia maďarského dvoranstva, Leopold, podľa svojho zdania „urobil mier“ v Maďarsku pod Habsburgovcami. Aby sa zabezpečil, začal obsadzovať nemeckými vojskami naše Prešovsko, Užhorod, Mukačevo a iné oblasti, kde začal rozdávať nemeckým feudálom pozemky. Len tým, pravdaže, ktorí boli oddaní katolíckej cirkvi. Tak sa náš národ ocitol v situácii „našestvija inoplemennikov“, ktorí kontrolovali každý podozrivý pohyb medzi ľudom. Nastal železný režim. Sociálne položenie sa ešte zhoršilo. Naviac začali tvrdo účinkovať „spasiteľní inkvizítori“, ktorí využili pevný režim vlády k nástupu na Rusínov. Otvorili pred pravoslávnymi naširoko dvere „katolíckeho milosrdenstva“ a možnosť vyznávať dogmu „neomylnosti sv. otca“. Pravoslávnym je toto všetko cudzie. Nikdy nepočuli, aby človek z krvi a tela mohol zrazu prijať „božskú prirodzenosť“, lebo jedinému Božstvu je vlastná bezhriešnosť. A dokonca Lucifer, anjel

svetla, sa prehrešil hrdosťou. Čo je možné povedať o obyčajnom, smrteľnom človeku?

Toto vedomie neopúšťalo náš ľud a malo pre neho veľký význam. Vzdelaný človek má svoju dôstojnosť — svedomie, charakter. Preto náš pravoslávny ľud nechápal, prečo naňho nakladajú také vierovyznanie, ktoré nechce. Tak sa stalo, že samotné slovo „únia“ sa stalo našim ľuďom odporným[2] (str. 2—3). Tá „viera“ nášmu ľudu spôsobila toľko smútku, sĺz, napätia. Pýtali sa, ako sa previnili proti „vládcom“, ktorí do uzatvorenia únie ich na nič podobné nenútili? A zrazu, keď nič zlého nerobili, automaticky sa stali „zločincami“ a boli pozbavení toho daru, ktorým Stvoriteľ dal človeku — slobody.

LITERATÚRA:

[1] I. G. Kolomijec: *Očerki po istoriji Zakarpatťa*
[2] A. Petrov: *Materialy dľa istoriji Uhorskoj Rusi*
[3] E. Nedzeľskij: *Očerk karpatorusskoj literatury*
[4] K. Kustodeev: *Pravosl. obozrenije*

Poznaj pravoslávnu cirkev

SINAJSKÉ ARCIBISKUPSTVO — MONASTIER SV. KATARÍNY

Na juhu Sinajského polostrova, uprostred skál podivných tvarov a farieb, na úpätí hory, kde izraelský národ „videl blesky a plameň a zvuk trúb a horu dymiacu“, kde prorok Eliáš sa stal dôstojným Božieho zjavenia, sa nachádza monastier sv. veľkomučenice Kataríny. Tento monastier je jednou z najstarších pravoslávnych svätýň a ako taký je uctievaný celým pravoslávnym svetom.

Podanie hovorí, že monastier je postavený na tom mieste, kde Mojžiš prijal Božie zjavenie, kde sa mu, ako hovorí sv. Písmo, „zjavil Anjel Pána v plameni ohňa uprostred tŕňového kra“.

Na Sinajskom polostrove sa kresťania objavili už v 40. rokoch po narodení Spasiteľa. V dobe prenasledovania v II. a III. storočí mnohí kresťania nachádzali úkryt v úžľabinách na úpätí Mojžišovej hory. Neskoršie prišli sem mnísi. V r. 324 navštívila tieto miesta sv. Helena a dala tu postaviť chrám pre pustovníkov. Dlhú dobu utiskovali mníchov Saracéni. Keď sa o tom dozvedel byzantský cisár Justinián, dal príkaz zobrať mníchov pod ochranu a chrám ohradiť múrom. Tak vznikol r. 556 monastier. Sláva a význam monastiera vzrástla po prenesení pozostatkov sv. veľkomučenice Kataríny a sám monastier bol pomenovaný jej menom.

Monastier mal už od svojho založenia veľké práva. V VII. storočí sa mo-

nastier stáva biskupstvom a v IX. stor. arcibiskupstvom. Arcibiskupstvo pozostáva z jedného monastiera a z niekoľkých filiálok v Grécku, Turecku, na Cypre a v Libanone. Hlavný chrám monastiera sv. Kataríny je zasvätený Premeneniu Pána. Nachádza sa v ňom nádherná mozaika a mnohé skvosty posvätných predmetov a odpočívajú tu tiež pozostatky sv. Kataríny Alexandrijskej, mučenice, ktorá bola umučená pre vieru v Isusa Christa v IV. storočí. Pri hlavnom oltári chrámu Preobraženia sa nachádza kaplnka Neopalimoj Kupiny, ktorá je postavená na mieste, kde sa Boh zjavil Mojžišovi. V katedrále je asi osem kaplniek a na celom území monastiera je do 20 chrámov, postavených v rôznych dobách rôznymi osobnosťami. Mníšske cely sú v múroch monastiera. Mnísi monastiera sú zároveň členmi bratstva pri sv. Hrobe v Jeruzaleme.

Sinajský monastier je autonómnym a jurisdikčne podlieha jeruzalemskému patriarchovi. Igumena volí bratstvo monastiera. Vysviacku koná v Jeruzaleme jeruzalemský patriarcha, za čo arcibiskup monastiera spomína počas bohoslužieb meno jeruzalemského patriarchu. Sinajské arcibiskupstvo spravuje igumen — arcibiskup spolu s posvätnou Synodou, ktorá pozostáva z vikára — dikija, bibliotekára-skevofilaksa, ekonóma a sekretára monastiera. Dikej v dobe neprítomnosti arcibiskupa zaujíma prvé miesto počas bohoslužieb, predstavuje arcibiskupa a vykonáva povinnosti spovedníka jeromonachov. Skevofilaks sa stará o katedrálny chrám a kaplnky, patriace k monastieru, ako aj o posvätné drahocennosti a iné bohoslužobné predmety a vykonáva povinnosti pokladníka. Ekonóm má na starosti stav monostiera, ako aj príbytky pre pútnikov. Sekretár má na starosti aj knižnicu a obrazovú galériu.

Podľa pravidiel monastiera menuje arcibiskup členov posvätnej Synody a svojho zástupcu v Káhire, okrem skevofilaksa, ktorého volia všetci mnísi. Pri neplnení povinností môže arcibiskup uvoľniť skevofilaksa z funkcie. Spolu s posvätnou Synodou dáva arcibiskup otcom monastiera rozličné úlohy.

V súčasnej dobe je v monastieri asi 30 mníchov, ale boli časy, keď ich tam bolo až do štyristo. Ich predstaviteľom je Blaženejší Porfirij III., arcibiskup sv. Hory Sinaj. Jeho svetské meno je Emanuil Pavlinos. Narodil sa r. 1878 v Kimi v Grécku. Bohoslovecký diplom dostal v Carihrade. Mníšstvo prijal r. 1903 a bol prijatý medzi bratov monastiera. R. 1926 bol zvolený za arcibiskupa sinajskej hory. Duchovenstvo monastiera je gréckej národnosti.

V monastieri sa nachádza knižnica, v ktorej sú uschované vzácne a cenné rukopisy. Táto slávna knižnica má v súčasnej dobe asi 6000 zväzkov a rukopisov v 12 jazykoch. Knižnica je známa tým, že sa v nej nachádzal aj slávny Sinajský kódex. Tento Sinajský kódex je jedna z 50 biblií, vydaných na príkaz Konštantína r. 331 v redakcii cirkevného historika Eusebija Cézarejského pre mesto Carihrad. Sinajský kódex objavil v monastieri slávny učenec Tischendorf, ktorý ho daroval ruskému cárovi Alexandrovi II. Nachádzal sa predtým v Petrohrade, teraz sa však nachádza v Britskom múzeu v Londýne.

V súčasnej dobe pracujú v knižnici monastiera sv. Kataríny 10 absolventi Bohosloveckej fakulty Aténskej univerzity na klasifikácii archívu monastiera. Podľa posledného sčítania je v knižnici 284 rukopisov latinských a 2319 gréckych. Okrem toho sú tu rukopisy aj v iných jazykoch. Niektoré pochádzajú zo IV. storočia po narodení Spasiteľa.

Skvostom monastiera je galéria s ikonami zo VI. a VII. stor. Vzdialenosť monastiera spôsobila, že sa tieto zachránili pred zničením v dobe obrazoborectva.

V septembri r. 1966 sa v monastieri konali oslavy 1400. výročia založenia sinajského arcibiskupstva. Na slávnostiach sa zúčastnili delegáti z patriarchátu carihradského, alexandrijského, jeruzalemského a moskovského. Na slávnostiach sa tiež zúčastnili predstavitelia pravoslávnej cirkvi na Cypre arcibiskup Makarios a predstaviteľ pravoslávnej cirkvi vo Fínsku arcibiskup Pavel (Pavaali). Slávnosti sa taktiež zúčastnil grécky kráľ Konštantín.

Titul arcibiskupa sinajského je: Arcibiskup sinajskej hory a Raity a igumen monastiera nášho Spasiteľa Christa. Raita je zimná rezidencia arcibiskupa na brehu Červeného mora.

P. T.

Kolíska európskej kultúry

V Aténach *jemne prší — prichádza zima — hovoria obyvatelia —, keď vychádzame autom na sever, sprevádzaní milým vladykom Varnavom, metropolitom titrským, ktorý sídli v Katirine, 450 km vzdialenom meste, ktorému panuje strohý Olymp. Prichádzame k priesmyku termopylskému. Kedysi v klasickej dobe siahali bariny až po hory, dnes sú vysušené a hladina mora je na kilometer vzdialená.*

Písal sa rok 480 pred Christom. Xerxes sa po štyri roky pripravoval na výpravu proti Grécku. Časť jeho armády tiahla po tráckom pobreží, časť priplávala loďami a zakotvila pred Termopylami.

Gréckym oddielom velil spartský kráľ Leonidas, ktorý obsadil priesmyk a vyčkával útočníka. Ten však zradou sa dozvedel, že je možné po hrebeni hory obísť Grékov a zaútočiť na nich spredu a zozadu. Len tým spôsobom porazili Peržania, ktorých vojsko sa rátalo na mnoho desiatok tisíc, Grékov, ktorí padli do jedného. Na tomto mieste bol postavený pamätník s nápisom o „hrdinoch peloponesských, ktorí zviedli nerovný boj" od básnika Simonida. Poklonili sme sa pamiatke týchto predbojovníkov za slobodu pri modernom pomníku Leonidovom a vydali sme sa pozdĺž morského brehu na ďalšiu púť na sever, do vlasti macedónskej, odkiaľ vyšli pred 1.100 rokmi sv. Cyril a Metod. Vchádzame do údolia rieky Tiny. Zastavujeme sa vo votívnom chráme sv. Kataríny, ktorý je vydržiavaný darmi ľudí, prechádzajúcich vlakom. Na určenom mieste z okien vlaku hádžu svoj obolos na chrám. Po ľavej strane je predhorie olympského masívu, kde sa pred rokmi rozbilo naše čsl. lietadlo. Vchádzame do rybár-

skej dediny Plaeton a navštevujeme nový chrám. Sme už v eparchii nášho milého hostiteľa vladyku Varnavu. Ľudia nás srdečne pozdravujú. Obedujeme rybu v reštaurácii pri mori, ktoré je tu na severe nekľudné. Na obzore sa črtajú poloostrovy zvané Chalkidiki, najviac naľavo je poloostrov Atos, známa sv. hora Atonská, ktorú, žiaľ pre krátkosť času tentoraz ešte nemôžeme navštíviť.

A sme v Katirini, pod Olympom, *kedysi sídlom pohanských bohov, ktorí podľa Homéra tu pili nektár a ambróziu. Gréci hovoria „Omir" a vôbec všade sa čudovali našej starogréckej výslovnosti, ktorú uviedol Erazmus Rotterdamský. Neuznávajú túto výslovnosť a nerozumia takto vyslovovanému jazyku svojich predkov.*

Stretávame sa na živej besede s duchovenstvom mesta, so zástupcami mesta, okresu a kraja. Všetci majú vrelý vzťah k „cirkevným" ľuďom. Informujú o oblasti Pierii, o problémoch mesta, pýtajú sa na našu cirkev a jej prácu. Idea cyrilometodejská je, ako poznávame, trvalým putom našej cirkvi s týmto krajom.

Vladyka Varnavas nám poskytuje prístrešie vo svojej novej rezidencii.

V utorok navštevujeme zariadenia cirkvi, ktoré vybudoval a buduje tento neúnavný arcipastier Christov. Zaujíma nás novostavba monastiera, spojeného so sociálnym zariadením vrátane psychiatrie a s chrámom v prísne byzantskom slohu, zasvätenom sv. Sofii a jej trom dcéram. Prostriedky venoval darca, ktorý nechce byť menovaný, hovorí nám vladyka. Ďalej je to duchovné stredisko „pnevmatikon kentron" so sálou pre divadlo a kino a prednášky; stredisko je zasvätené sv. Fotiovi, patriarchovi carihradskému, ktorý k nám kedysi vyslal oboch slovanských apoštolov.

Pre deti pracujúcich zariadil vladyka jasle, kde je 60 detí, ktorým cirkev dáva všetko zabezpečenie zadarmo; pre dievčatá zriadil školu domácich prác. Dievčatá sa učia variť, tkať koberce, pliesť. Je ich tam päťdesiat.

Na Olympe, lepšie povedané na jeho úpätí, obnovil vladyka Varnavas monastier sv. Dionízie; starý monastier zo 16. stor. bol zničený Nemcami počas vojny.

Vladyka Varnavas je osobou známou v ekumenickom svete; zastáva funkciu pre styky so zahraničím. Obdržal v priebehu dvoch desiatok rokov svojho pôsobenia rad cirkevných i štátnych vyznamenaní z celého sveta, čestné doktoráty, napr. na leningradskej Duchovnej akadémii. Nedávno u neho hostoval kňazský zbor z Nového Sadu.

Dňa 24. novembra večer, ideme autom mestom, ktoré je vyzdobené vlajkami na počesť zajtrajšieho chrámového sviatku sv. Kataríny, patrónky mesta, do chrámu na cintoríne, ktorý je jej zasvätený. Vidíme stovky ľudí s horiacimi sviečkami a kyticami, ktorí sa ponáhľajú na večerňu. Nezmestili sa do chrámu všetci. Po bohoslužbe sa doslovne predierame medzi zástupmi, ktoré prosia o požehnanie od „xenov", t. j. cudzincov. Na Večerni sa svätili chleby veľké ako pecne chleba (päť chlebov, pšenica, víno a olej, ako u nás pred veľkými sviatkami). Vladyka Varnavas predstavil ľudu svojich hostí a vyzval k modlitbám za našu cirkev. Náš vladyka odovzdal pozdravy našej cirkvi a našich veriacich. Povedal, že sa nás hlboko dotklo nadšenie ľudu a láska k sv. mučed. Kataríne a vyzval k vernosti národnej cirkvi. Večer bol ukončený návštevou internátu pre študentov teológie (tzv. vyšší duchovný seminár pre maturantov).

Sviatok sv. Kataríny 25. novembra *oslavuje celé mesto Katirini. Katedrála Nanebevstúpenia je preplnená do posledného miesta. Slúži celá delegácia, na čele s vladykom Dorotejom a metropolitom Varnavom. Po sv. liturgii sa zoraďuje sprievod tisícov veriacich a ide sa mestom za zvukov hudby. Nesú ikonu sv. Kataríny a časť ostatkov svätice, ktoré vladyka Varnavas dostal z monastiera sv. Kataríny na Sinai. Kňazi idú v rúchach. Sprievod sa zastavuje na námestí. Vystupujeme na tribúnu. Najprv hovorí vladyka miestny. Počet zhromaždených odhadli na dvadsať tisíc. Vladyka predstavuje delegáciu, najmä jej hlavu, hovorí o našej cirkvi. Potom sa ujíma slova náš vladyka metropolita. Je dychtivo počúvaný. Otec archimandrita Timotej, Grék z Ruska, perfektne prekladá prejav o dejinách našej cirkvi, započatých slovanskými apoštolmi, o obeti vladyku Gorazda, o obnovení a skúškach cirkvi po roku 1945. S potleskom je prijaté, keď vladyka vyznamenal radom sv. Cyrila a Metoda vladyku Varnavu.*

A potom už nasleduje krátky obed, dlhá cesta späť do Atén za dažďivého počasia, krátky nocľah a 26. XI. skoro ráno návrat lietadlom domov. Letíme nad stredným Gréckom. Napravo je zasnežený Olymp, v diaľke Chalkidiki a najvýchodnejší polostrov Atos. Posledný pozdrav z nezabudnuteľnej cesty, ktorá získala našej cirkvi nových priateľov.

N.

V pondelok 22. júna 1970 sme mali v pláne navštíviť Treťjakovskú galériu, ale keďže v tento deň bolo zatvorené, dostali sme voľno — a rozišli sa po Moskve, každý podľa svojho záujmu. Ja som si kúpil plán Moskvy a rozhodol som sa navštíviť Novodevičí monastier. Podľa plánu som zistil, že sa tam ľahko môžem dostať metrom. K najbližšej stanici som išiel pešo. Keď som prišiel na stanicu, najprv som sa dôkladne oboznámil s kontrolným mechanizmom, aby ma nebodaj umelé ruky nechytili a aby som sa nezahanbil. Ale všetko prešlo hladko a ja som vystúpil neďaleko kláštora. Privítali ma vysoké múry kláštora a veže zvonice a chrámov. Celý kláštor sa teraz generálne opravuje a pomedzi lešenie sa v letnom slnku blyštia novopozlátené sv. kríže na zvonici a chrámoch. V jednom z opravených chrámov sa práve konala sv. liturgia. Veľký priestranný chrám bol preplnený veriacimi, ktorí sa nábožne modlili. Pravdepodobne tu už bola druhá, alebo tretia ranná liturgia,

pretože sa konala nie na hlavnom oltári, ale na pravej strane, kde je taktiež oltár a ikonostas. Tu možno bolo kúpiť aj ikony Spasiteľa, Matky Božej, sv. o. Nikolaja väčších aj menších rozmerov. Tieto ikony tlačia tu v tomto kláštore. Tu sa tlačí aj časopis Moskovského Patriarchátu „Žurnal Moskovskoj Patriarchii", ktorý naši duchovní dobre poznajú, keďže veľká časť ho dostáva.

Kúpil som si niekoľko ikon na pamiatku a pokrývku na rakvu, ktorá sa mi veľmi páčila a ktorej fotografiu prikladám. Touto prikrývvajú pravoslávni veriaci mŕtvolu v rakvi. Myslím, že aj u nás by bolo potrebné urobiť takéto prikrývky, aby si ich mohli veriaci zakúpiť. Táto obyčaj by sa u nás rýchlo ujala. Pre začiatok by bolo dobre, keby sme mali aspoň niekoľko kusov pre zomrelých pravoslávnych duchovných.

V samom kláštore, ako aj hneď pri kláštore je cintorín, kde sa pochovávajú nielen pravoslávni kresťania, ale aj významné osobnosti. Obdivoval som prekrásne náhrobky citáty zo sv. písma a množstvo sv. krížov. Cintorín je vzorne udržiavaný a na hroboch množstvo kvetov. Je tam krásne tiché miesto odpočinku nielen pre mŕtvych, ale aj pre tých, čo sa prídu pomodliť k ich hrobom.

Nech mi Pán Boh, odpustí, že som nečakal do konca liturgie, ale som chcel využiť voľný čas, a preto som odišiel z cerkvi predčasne. Na vysokej veži práve zvonili veľkým zvonom.

Odviezol som sa metrom naspäť k Červenému námestiu a keďže ešte bolo času, navštívil som CUM a GUM (Centraľnyj a Gorodskoj univerzaľnyj magazin), kde som si kúpil nejaké drobnôstky na pamiatku. Využívajúc ešte voľný čas, rozhodol som sa navštíviť chrám Vasilija Blaženého, ktorý som už spomenul v druhom pokračovaní. Z

Prikrývka na rakvu

vonkajšej stránky si myslím, že je to najkrajší chrám na svete. Prekrásne kopuly a každá je iná, prekrásne kríže, všetko ako v rozprávke. Celý chrám s kopulami sa podobá kytici krásnych rôznofarebných ruží. Pred chrámom stál dlhý rad ľudí, takže som musel čakať, pokiaľ som sa dostal dnu, pretože dnu mohlo vojsť len toľko ľudí, koľko ich druhými dvermi vyšlo von. Interiér už nepôsobí takým dojmom, ako vonkajšok chrámu. Je podelený na niekoľko chrámov a to pod každou kopulou jeden chrám. V chráme je 8 ikonostasov a oltárov, takže sa nehodí na slávnostné bohoslužby, iba ak na intímne modlitby, keď chce byť človek len sám so svojím Spasiteľom.

Bolo už neskoro poobede, keď sme sa konečne zasa spolu zišli, aby sme si pripravili ďalší program. Keďže nie všetci boli v moskovskom metre, rozhodli sme sa, že sa ešte spolu niekoľko staníc povezieme. Lenže, ako som už hore spomenul, v metre je všetko automatizované, treba rýchlo nastupovať, pretože dvere sa sami otvárajú aj zatvárajú. A tak sa stalo, že hneď pri prvej ceste sme sa „stratili". Jedni stihli nastúpiť a niekoľkí zostali, keď sa im dvere pred nosom zatvorili. Pravda, skoro sme sa našli, keď sme nastúpili do nasledujúceho spoja a na najbližšej stanici sme vystúpili, kde nás už ostatní netrpezlivo čakali.

Vo zvyšnom čase sme sa zase rozišli, kto kde chcel. Ja som ešte stihol bleskovo pochodiť po slávnom moskovskom Kremli, ale o tom už nabudúce, keď tam pôjdeme všetci spolu.

Pokračovanie.

Takéto ikony dostať v Novodevičom monastieri v Moskve

Obchod PETRA v Prešove oznamuje, že má na sklade sv. Bibliu Nový zákon cirkevne-slovanský. Jeden výtlačok viaz. stojí Kčs 50.—.

Kam až vedie neľudskosť

Každému keď sa dostane len trocha voľna, putuje po svete na rôzne miesta. Jeden ide k moru, iný na hory a či na obhliadku niektorého kúta našej krajiny i iných krajín. Po týchto cestách môže človek vidieť všeličo krasného, ale aj otrasného, ako vyčíňala neľudskosť, hnev a nenávisť.

Mnohým nepoviem azda žiadnu novinku, veď budú vedieť, že ide o miesta, kde boli počas II. svetovej vojny koncentračné tábory. Takýmto miestom je aj poľské mestečko Osvetim, chcem ale zdôrazniť, že neboli tu pálení len Židia a politickí väzni, ale aj vojnoví zajatci, kňazi a veriaci rôzneho náboženstva, rozdielnych spoločenských tried, povolaní, zdraví i nemocní, starí i deti. Z dedín, miest i zajateckých táborov, z mnohých štátov a rôznych národností.

Dnes už nie je v ostnatých drôtoch elektrický prúd, ani guľomety vo vežiach, nie je tu už treba výstražné tabuľky „Halt" — „Stoj" zastaviť, ale predsa sa len tu zastavme a zamyslime, lebo stojíme na mieste, kde zahynulo viac než 4 milióny osôb.

Keď vstúpime do jednej z bývalých ciel, dnes výstavnej miestnosti nazvanej Sieň národov, vidíme, že tu zahynuli ľudia od hladu, smädu, bitky a v plynových komorách nielen z Európy, ale aj iných kontinentov.

Dnes koncentračný tábor je už múzeum a nájdeme tu už len dokumenty, ako svedkov po umučených a spálených a aj toto sú už len malé zlomky z toho, čo sa tu dialo, čo sa našlo pri oslobodení tábora. Vidíme tu škapuliare, modlitebné knihy pre kňazov i veriacich, ružence, prázdne plechovky od plynu cyklón B, veľké množstvo ostrihaných vlasov v plynových komorách i výrobky z ľudských vlasov. Množstvo kufrov s menami umučených, okuliarov, detských cumlíkov, nočníkov, protéz, čo všetko len dokumentuje, kto všetko, a akí to tu ľudia i deti boli mučení a zahynuli. Nájdeme tu aj mučidlá, zvláštne cely v podzemí, stoličky určené k bitiu palicou, šibenice a najväčšiu vyobrazenú vo fotografiách, hlad a smäd. Sú to fotografie, kde ukazujú, ako tu robili pokusy hladom na jednotlivcoch i celých skupinách a sú tak otrasné, že človek sa nedokáže ani dlho na nich dívať. Veď každá fotografia tu hovorí o protiľudskosti. Možno tu vidieť, kam až to dovedie, keď sa človek človekovi stane vlkom a keď vyčíňa hnev a nenávisť.

Bývalý veliteľ tohto tábora pred vykonaním rozsudku za jeho zločiny prehlásil: „Vo väzení som pochopil, akých hrozných zločinov som sa dopustil proti ľudskosti... Za to platím svojím životom... Nech by objavenie a zistenie týchto beštiálnych zločinov proti ľudskosti zabránilo v budúcnosti vzniku akejkoľvek myšlienky, ktorá by mohla viesť k takým strašným činom."

Idúc po tomto mieste, sme už ani akosi medzi sebou nehovorili, len mlčky sme pozerali po svedkoch týchto otrasných činov, ktoré ukazujú prežitú hrôzu a beštiálnosť fašizmu. Tú noc sme nemohli ani zaspať, stále sme mysleli na údel týchto viac než 4 miliónov ľudí, ktorí už nemohli živí a zdraví vrátiť sa spoza tejto ohrady, kde sa stali obeťou neľudskosti.

Kiež by nás všetkých vždycky varovali tieto miesta od akejkoľvek myšlienky na neľudskosť, hnev a nenávisť.

Štefan Horkaj, duchovný

Z ústredia

● V minulých dňoch sa konali v Prahe **dve dôležité zhromaždenia pravoslávnej cirkvi.** Predovšetkým to bolo riadne eparchiálne zhromaždenie eparchie pražskej dňa 16. marca, na ktorom boli po uplynutí volebného obdobia podľa predpisov cirkevnej Ústavy prevedené voľby nových členov do štatutárnych orgánov cirkvi: členov eparchiálnej rady, delegátov do cirkevného snemu, členov do eparchiálnej revíznej komisie a členov eparchiálneho duchovného súdu. Také isté eparchiálne zhromaždenia prebiehali i v ostatných našich eparchiách: olomoucko-brnenskej, prešovskej a michalovskej.

Ďalším dôležitým zhromaždením bolo **zasadanie cirkevného snemu dňa 29. apríla t. r. ako najvyššieho štatutárneho orgánu pravoslávnej cirkvi v ČSSR.** Snem zhodnotil všetku činnosť a život cirkvi za uplynulé obdobie, prijal správy o súčasnej situácii v jednotlivých eparchiách, **vypracoval podrobnú koncepciu práce na budúce obdobie a vydal vyhlásenie svojmu duchovenstvu a veriacemu ľudu. V druhej polovici jednania previedol snem voľby novej metropolitnej rady a metropolitnej revíznej komisie.**

Všetky tieto dôležité cirkevné zasadania prebiehali dôstojne a bez závad za plnej účasti navrhnutých delegátov. Jednanie bolo vecné, priame i kritické. Z cirkevného snemu boli zaslané, na jednomyslné želanie všetkých prítomných pozdravné prípisy: pánu prezidentovi Ludvíkovi Svobodovi, Predsedníctvu federálnej vlády v Prahe, Ministerstvu kultúry v Bratislave a Ministerstvu kultúry v Prahe.

Na čele snemu boli naši archijereji: **metropolita pražský Dorotej, ako predseda Snemu, vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a vladyka Cyril, biskup michalovský.** Snem poďakoval doterajším cirkevným funkcionárom za dlhoročnú obetavú prácu pre dobro cirkvi a novým členom štatutárnych orgánov zaželal do budúcich rokov činnosti veľa úspechov a zdaru.

● **Na pozvanie gréckej pravoslávnej cirkvi, menovite arcibiskupa aténskeho Jeronýma, v máji t. r. vykonali priateľskú návštevu Grécka predstavitelia pravoslávnej cirkvi v Československu, metropolita pražský Dorotej a biskup prešovský Nikolaj pri príležitosti osláv 150. výročia oslobodenia Grécka z tureckého otroctva.** Ako grécka, tak aj ostatné zahraničné pravoslávne cirkvi sledujú s veľkým záujmom vývoj a život pravoslávnej cirkvi v Československu a jej mierovému a ekumenickému úsiliu prejavujú svoje sympatie.

● **Eparchia pražská a olomoucko-brnenská pripravujú na mesiac jún t. r. päťdňové teologické stretnutie svojho duchovenstva v Těšove pri Mariánskych Lázňach za účelom teoretického a praktického doškolovania** a cvičenia z oblasti najaktuálnejšej pastierskej činnosti na farnostiach.

Zo života prešovskej eparchie

PRACOVNÁ PORADA.

● **Dňa 8. 4. 1971 konala sa v Stakčíne okr. Humenné okresná arcidekanská pracovná porada, na ktorej sa zúčastnili okrem duchovenstva z Humenského okresu tiež predstavitelia Eparchiálnej rady z Prešova na čele s Preosvieteným vladykom Nikolajom,** biskupom prešovským. Na porade boli dôkladne prediskutované aktuálne otázky zo života cirkvi na jednotlivých farnostiach a tiež otázka konečného riešenia otázky spoluužívania chrámov s gréckokatolíkmi na tých dedinách, kde dodnes gréckokatolícka stránka sa stavala k tejto otázke negatívne.

NÁVŠTEVA V ZAHRANIČÍ

● Preosvietený **vladyka Nikolaj, biskup prešovský, navštívil ako člen delegácie pravoslávnej cirkvi v ČSSR v dňoch 2.—8. 5. t. r. Grécko,** kde sa zúčastnil na oslavách gréckej pravoslávnej cirkvi. Na čele delegácie bol J. Bl. metropolita Dorotej z Prahy.

VYSOKÉ VYZNAMENANIE

● Jeho Blaž. Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, **vyznamenal Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, našim najvyšším vyznamenaním — zlatým radom sv. Cyrila a Metoda druhého stupňa so šerpou.** Vyznamenanie náš Preosvietený vladyka prevzal na Sneme pravoslávnej cirkvi v Prahe dňa 29. 4. 1971. Toto vysoké vyznamenanie je ocenením vladykovej významnej práce pre rozkvet a konsolidáciu života pravoslávnej cirkvi v prešovskej eparchii, predovšetkým v rokoch 1968—1969, keď naša cirkev bola prenasledovaná a nemohla sa dovolať svojich práv ako rovnocenná s inými cirkvami v ČSSR.

Prešov — Eparch. zhromaždenie volí nových členov ER

Zo života michalovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● V nedeľu dňa 11. apríla 1971 **v deň sviatku Vzkriesenia Christovho Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, slúžil Veľkonočné bohoslužby v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach** za účasti veľkého počtu veriacich z Michaloviec a okolia.

Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu Preosvietený vladyka Cyril vykonal za asistencie d. o. mitr. prot. Jozefa Iljuka, okresného arcidekana, d. o. dekana Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu, a vysluhovania bohoslovcov Gliganiča a Mandzáka.

Po ukončení bohoslužieb Preosvietený vladyka predniesol veľkonočný pozdrav a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

● Dňa 12. apríla 1971 vo Veľkonočný pondelok na žiadosť pravoslávnych veriacich **Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, navštívil pravoslávnu farnosť v Košiciach,** kde bol slávnostne a srdečne uvítaný zástupom pravoslávnych veriacich.

Pri tejto príležitosti Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu za asistencie d. o. mitr. prot. Pavla Bobalíka, d. o. prot. Antona Podhajeckého, d. o. dekana Jána Kochanika a správcu miestnej farnosti d. o. t. arcidekana Michala Spišáka. Pri bohoslužbách vysluhovali bohoslovci brat Ján Pavlík a brat Ján Kačkoš.

Kázeň na tému sviatku Vzkriesenia Christovho predniesol d. o. mitr. prot. Pavol Bobalík.

Po ukončení sv. bohoslužieb Preosvietený vladyka Cyril prihovoril sa k zhromaždeným veriacim s otcovskými slovami lásky a duchovnej radosti vyplývajúcej zo slavného Vzkriesenia Christovho.

Správca farnosti d. o. t. arcidekan Michal Spišák v mene svojom, kurátorského zboru a všetkých pravoslávnych veriacich mesta Košíc a okolia vyjadril úprimnú vďaku Preosvietenému vladykovi Cyrilovi za arcipastiersku návštevu, vykonané sv. bohoslužby a spoločné modlitby.

TRADIČNÉ ODPUSTOVÉ BOHOSLUŽBY

● V nedeľu dňa 25. apríla 1971 **v Choňkovciach z príležitosti chrámového sviatku zasväteného sv. ap. Tomášovi konali sa tradičné odpustové bohoslužby za účasti miestnych veriacich a veriacich z okolia.**

Slávnostné odpustové bohoslužby vykonal d. o. Peter Semanco, tit. arcidekan z Michaloviec, ktorý tiež predniesol aj príležitostnú odpustovú kázeň.

CHRÁMOVÝ SVIATOK V BYŠTE

Na tohtoročný chrámový sviatok—odpust, **zasvätený sv. veľmuč. Jurajovi sa veriaci tejto obce pripravili čo najdôstojnejšie, skrášlili nielen svoj chrám, ale aj okolie chrámu — novú ohradu okolo cesty.** Svojpomocne si vykonali všetky práce sami na čele s kurátorským zborom. Veľkú zásluhu na tom má predseda kurátorského zboru brat Juraj Zajac, ktorý vždy v každej práci je iniciátorom a spolu s veriacimi sa veľmi príkladne stará o chrám.

Hoci počasie tohto roku dňa 25. apríla neprialo, kedy sa odbavovali chrámové slávnosti, predsa odchádzali všetci spokojní spolu s veriacimi **z Breziny, Kuzmic, Cejkova a iných dedín zo širokého okolia, ktorí sa zúčastnili týchto slávností, a aj napriek neprajnosti mnohých ľudí po celom okolí,** bol pre všetkých tento deň posilnením a nádejou do budúcich dní, do ich každodennej

práce a života pravoslávnej cirkvi. **Bohoslužby slúžil tit. arcidekan Juraj Cap z Lastomíra**, ktorý aj pri tejto príležitosti kázal slovo Božie, ďalej spoluslúžil dekan Mikuláš Sedlický zo Zemplínskeho Hradišťa a miestny duchovný dekan Juraj Kačala.

Záverom slávnosti zaznelo Mnohaja i blahaja lita všetkým hosťom na slávnosti, o. duchovným a všetkým bratom, ktorí sa volajú Juraj.

Svätenie pásch pred katedrálnym chrámom v Michalovciach

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

Dňa 2. 4. 1971 zomrel po krátkej, ale ťažkej chorobe vo veku 65 rokov JURAJ OLEXA z Maškoviec. Pohrebné obrady konali dňa 5. 4. t. r. dôstojní otcovia prot. dr. A. Mihaľov, prot. P. Spišák, prot. Kurjatnik, prot. M. Bega a d. o. Sičak. Za pohrebnú kázeň vyslovujeme srdečnú vďaku d. o. dr. Mihaľovi, dekanovi PBF, za rozlúčku d. o. prot. Begovi. Ďakujeme i všetkým občanom a spolupracovníkom nebohého, za ktorých sa rozlúčil predseda JRD z Vyšného Hrušova.

Mária Olexová, manželka, synovia a dcéra s rodinami

POSMRTNÁ SPOMIENKA.

Hoci oneskorene, ale s neustálym žiaľom v srdci oznamujeme, že dňa 16. X. 1969 zosnul v Pánu brat JÁN KYJOVSKÝ, kantor z Livovskej Huty, verný veriaci našej cirkvi, veľký milovník nášho chrámu. Vičnaja jemu pamjať!

Dňa 10. 4. 1971 po krátkej chorobe vo veku 74 rokov odišiel na večný odpočinok br. JÁN TOMÁŠ z Lastomíra. Naša pravoslávna cirkevná obec v ňom stráca dobrého a dlhoročného kurátora. Kurátorom bol 40 rokov. Pohrebné obrady vykonal dňa 12. 4. t. r. správca farnosti d. o. Juraj Cap. Vičnaja jemu pamjať!

Zo života zahraničných pravoslávnych cirkví

● BULHARSKO. *Pravoslávna cirkev má 11 eparchií doma a jednu v Amerike. Všetci eparchiálni biskupi, ktorí majú v Bulharsku titul metropolitov, tvoria s patriarchom Posvätnú synodu. Cirkev má 3200 chrámov a 500 kaplniek. Aktívnych kňazov je 2000. Monastierov je sto. Protestanti majú 150 modlitební a 260 pastorov, katolíci 50 chrámov a 60 kňazov a moslimovia 130 džamií a 550 duchovných — hodžov. (Cerkoven vestnik).*

● Moskva. *Nový patriarcha moskovský bude zvolený na sneme, ktorý sa bude konať od 30. 5. —2. 6. t. r. v Zagorsku. Volebného snemu sa zúčastní 70 biskupov, po jednom duchovnom z každej eparchie a po jednom laikovi, spolu asi 200 osôb. Metropolita Pimen prednesie na sneme referát o živote a činnosti cirkvi a metropolita Nikodim o jej ekumenickej aktivite; o mierovej činnosti bude prednášať arcibiskup Alexij, kancelár patriarchátu. Nastolenie nového patriarchu bude prebiehať za účasti zahraničných hostí. Našu cirkev*